

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.005.02.2021

Pan Jacek Tyczka
Dyrektor Zespołu Placówek Specjalnych w Nysie
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Nysie
ul. Wojska Polskiego 31, 48-300 Nysa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/093 – Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Nysie ¹ , ul. Wojska Polskiego 31, 48-300 Nysa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Tyczka, Dyrektor Zespołu Placówek Specjalnych w Nysie, w skład którego wchodzi Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Nysie, od 1 września 2014 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań 2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych 3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do dnia 31 marca) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem oraz później
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Grażyna Powęska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/29/2021 z 12 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: MOW lub Ośrodek.

² Uchwała nr 186/541/14 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 10 lipca 2014 r. oraz nr 38/95/19 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 11 lipca 2019 r.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, MOW był przygotowany do realizacji zadań wskazanych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach⁵, tj. eliminowania przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowania wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego życia po opuszczeniu ośrodka, zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi, a także celów i zadań określonych w Statucie tej jednostki. Ośrodek zapewniał wychowankom warunki lokalowe spełniające wymagania, o których mowa w § 26 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania⁶. Liczba wychowanków w MOW w poszczególnych grupach wychowawczych oraz uczniów w oddziałach szkolnych nie przekraczała norm określonych w obowiązujących przepisach (uwzględniając liczbę wychowanków długotrwale nieobecnych z powodu urlopów lub ucieczek).

Wychowankom zapewniona została również opieka psychologa i pedagoga, jednak wg stanu na 30 września 2019 r. liczba godzin pracy psychologa nie była dostosowana do liczby wychowanków.

Prawidłowo wykonywane były zadania resocjalizacyjne, o czym świadczy m.in. opracowanie, a następnie realizacja Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych⁷ dla każdego z wychowanków objętych próbą kontrolną NIK, prowadzenie zajęć wychowawczych i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Programy te uwzględniały indywidualne potrzeby wychowanków wynikające m.in. z orzeczeń lub diagnoz wskazujących na korzystniejsze dla wychowanka formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Umożliwiano również wychowankom, którzy ukończyli 18 rok życia, pozostanie w Ośrodku do ukończenia danego etapu edukacyjnego.

W MOW terminowo sporządzane były wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania nieletnich.

Pomimo podejmowanych działań wychowawczych, każdego roku dochodziło do kilkudziesięciu ucieczek z Ośrodka, a skreślenia z ewidencji MOW - w wyniku długotrwałej nieobecności (ucieczka, brak powrotu z urlopu/przepustki) - stanowiły łącznie 25% wszystkich skreśleń. Niemniej jednak liczba ucieczek, jak również liczba wychowanków skreślonych z takiego powodu z ewidencji systematycznie zmniejszała się od 2018 r.

Kontrola przeprowadzona w MOW przez Opolskiego Kuratora Oświaty⁸, nie skutkowałą sformulowaniem uwag do procesu kształcenia w szkole prowadzonej w Ośrodku, jak również do działań wychowawczych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 1872; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie działania placówek publicznych z 2015 r.

⁶ Dz. U. poz. 1606, dalej: rozporządzenie MEN w sprawie MOW.

⁷ Dalej: IPE-T.

⁸ Kontrola została zlecona przez NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK. Dalej: kontrola Opolskiego Kuratora Oświaty.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań

Opis stanu faktycznego

1.1. MOW z dniem 1 września 2014 r. został włączony w skład¹⁰ Zespołu Placówek Specjalnych w Nysie¹¹. Struktura organizacyjna tego Zespołu, zgodnie z jego Statutem, obejmowała Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Jana Twardowskiego oraz Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, w skład którego wchodziła Branżowa Szkoła I stopnia nr 6 dla niedostosowanych społecznie. W § 2 Statutu wskazano, że MOW jest placówką resocjalizacyjno-wychowawczą dla młodzieży niedostosowanej społecznie, w normie intelektualnej, która nie wymaga leczenia odwykowego czy psychiatrycznego, a wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy resocjalizacyjno-wychowawczej. Wychowankami Ośrodka mogli być chłopcy w wieku od 13 do 18 roku życia.

(dowód: akta kontroli str. 75-165)

Zespół nauczycieli oraz wychowawców MOW opracował procedury¹², których celem było ustandaryzowanie postępowania pracowników MOW w sytuacjach nadzwyczajnych i minimalizowanie ryzyka niekorzystnych skutków występujących zdarzeń. W tym zakresie obowiązywały: a/ procedura postępowania w przypadku konieczności użycia przymusu bezpośredniego wobec wychowanka MOW; b/ ogólne zasady postępowania w sytuacji reagowania na przemoc; c/procedura postępowania w sytuacji aktów autoagresji; d/ procedura postępowania w przypadku samooddalenia bądź ucieczki wychowanka; e/ procedura postępowania w przypadku ujawnienia na terenie Ośrodka wychowanka będącego pod wpływem alkoholu lub środków odurzających; f/ procedura postępowania w przypadku, gdy wychowawca/nauczyciel podejrzewa, że wychowanek posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk lub alkohol; g/ procedura postępowania w przypadku awantur, bójek między wychowankami, niszczenia sprzętu i wyposażenia pomieszczeń; h/ procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa na terenie placówki; i/ procedura postępowania w przypadku zaistnienia wypadku wychowanka.

Ww. procedury, od czasu ich przyjęcia, nie były aktualizowane.

(dowód: akta kontroli str. 31-53, 62-65)

1.2. Zgodnie z prowadzonym w MOW *Rejestrem Zdarzeń Nadzwyczajnych*, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły samobójstwa nieletniego lub innej osoby, zgwałcenie nieletniego, czy pobicie nieletniego skutkujące ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu. Informacje te pokrywały się ze sprawozdaniami przekazywanymi kwartalnie do Kuratorium Oświaty w Opolu, wskazującym na brak wystąpienia ww. zdarzeń nadzwyczajnych. Ucieczki wychowanków dokumentowane były oddzielnie w *Rejestrze Ucieczek*. W MOW nie ustalano wewnętrznego (innego) podziału i katalogu zdarzeń nadzwyczajnych, poza wymienionymi w piśmie Opolskiego Kuratora Oświaty z 9 maja 2014 r.

(akta kontroli str. 62-65, 433)

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Na mocy Uchwały Nr XXXVI/444/14 Rady Powiatu w Nysie z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie utworzenia Zespołu Placówek Specjalnych w Nysie.

¹¹ Dalej: ZSP lub Zespół.

¹² Procedury zostały przyjęte przez Radę Pedagogiczną MOW w Nysie w dniu 8 października 2015 r.

1.3. MOW mieścił się w obiekcie budowlanym stanowiącym własność Zakonu Braci Mniejszych Klasztor oo. Franciszkanów¹³ i oddanym w najem¹⁴ Powiatowi Nyskiemu.

(akta kontroli str. 58-61)

W trakcie kontroli NIK, tj. w dniu 26 kwietnia 2021 r. dokonano oględzin obiektu, m.in. pod kątem spełnienia wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁵. Ośrodek co do zasady spełniał warunki, o których mowa w przepisach ww. rozporządzenia. Stwierdzono jednak, że stan budynku wskazywał na potrzebę przeprowadzenia remontu.

Plany ewakuacji placówki umieszczone były w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do nich dostęp, a drogi ewakuacyjne były oznaczone w sposób wyraźny i trwałe, co było zgodne z § 5 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Teren Ośrodka był ogrodzony, w ogrodzeniu nie stwierdzono miejsc umożliwiających dostęp na teren znajdujący się poza MOW, natomiast nie było bramy wjazdowej na teren MOW (nie została zamontowana), co stanowiło naruszenie przepisu § 7 ust. 1 ww. rozporządzenia. Nawierzchnia drogi na terenie placówki wykonana z kostki granitowej, nie była równa i wymagała remontu. Zgodnie z § 7 ust. 4 ww. rozporządzenia, szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren placówki nie prowadziły bezpośrednio na jezdnię.

W powyższej sprawie Dyrektor MOW wyjaśnił, że wyjście z MOW nie prowadzi bezpośrednio na jezdnię i poprzedzone jest obszernym placem oraz drogą dojazdową. Stwierdził też, że przy wyjściu wychowanka/wychowanków z budynku zawsze obecny jest wychowawca, a drzwi na zewnątrz są zamknięte kluczem. Mur jest objęty kuratelą konserwatora zabytków. Ponadto z uwagi na fakt, że MOW nie jest administratorem/właścicielem ogrodzenia oraz terenu bezpośrednio przed budynkiem, nie ma możliwości zamontowania bramy, ani wymiany nawierzchni przed placówką.

(akta kontroli str. 275-276)

W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych – zgodnie z brzmieniem § 8 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny – zapewniona była bieżąca ciepła i zimna woda oraz środki higieny osobistej, poza łaznią (sala nr 217), w której nie zostały zamontowane dozowniki z mydłem, ani inne środki higieny osobistej. Kwestia ta została szerzej opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Urządzenia sanitarno-higieniczne utrzymane były w czystości i w stanie sprawności technicznej, natomiast w łazienkach (szczególnie sala nr 217), stwierdzono ubytki w kafelkach. Na stan ścian i sufitów wymagających remontu zwrócono uwagę także w protokołach z rocznych kontroli stanu technicznego przeprowadzonych w latach 2018-2020 na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶.

(akta kontroli str. 63-65)

Jadalnie oraz inne pomieszczenia wydzielone w celu spożywania gorących posiłków umożliwiały ich bezpieczne spożycie. Schody w budynku nie były śliskie i zostały wyposażone w znajdujące się przy ścianach obustronne balustrady, co odpowiadało wymogom § 16 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Nie występowała też otwarta przestrzeń pomiędzy biegami schodów.

(akta kontroli str. 262-266)

¹³ Dalej: Zakon Franciszkanów.

¹⁴ Umowa z 1 września 2007 r. na okres 30 lat; aneks nr 1 do tej umowy został zawarty 10 grudnia 2013 r.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, dalej: rozporządzenie MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

¹⁶ Dz.U. z 2020 r. poz.1333 ze zm.

Pomieszczenia placówki, w szczególności pokój nauczycielski, warsztaty szkolne, pokój nauczycieli wychowania fizycznego oraz kierownika internatu, a także kuchnia, wyposażone były w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy oraz instrukcję o zasadach jej udzielania. Powyższe odpowiadało wymaganiom § 20 ww. rozporządzenia. Pracownicy placówki, tj. nauczyciele, wychowawcy, psycholog i pedagog zostali przeszkoleni z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

(akta kontroli str. 235-254, 262-266, 316-317)

Zgodnie z umową najmu, najemca został zobowiązany do dokonywania napraw i remontów oraz wykonywania wszelkich prac polegających na zabezpieczeniu przed zniszczeniem lub pogorszeniem stanu technicznego i estetycznego nieruchomości.

(akta kontroli str. 58-61)

Starosta Nyski w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK poinformował Izbę, że w okresie 2018-2021 zaplanowano i częściowo wydatkowano środki finansowe w wysokości 1 013 000 zł na realizację następujących prac remontowych w budynku wynajmowanym od Zakonu i zajmowanym przez MOW: a/ naprawa i renowacja drzwi wejściowych w kwocie 20 000 zł oraz naprawa zadaszania nad drzwiami w kwocie 2 000 zł; b/ remont kotłów c.o. z powodu awarii centralnego ogrzewania w kwocie 36 000 zł; c/ wymiana najbardziej zniszczonych okien (13 sztuk) na kwotę 46 000 zł; d/ remont kuchni, w celu zapewnienia spełnienia wymogów higieniczno-sanitarnych w kwocie 15 000 zł; d/ przebudowa i malowanie pomieszczeń wychowanków na kwotę 11 000 zł oraz klas szkolnych na kwotę 10 000 zł; e/ wymiana odcinka kanalizacji odpływowej z powodu awarii na kwotę 8 000 zł; f/ remont i adaptacja pomieszczeń dla uczniów realizujących praktyczną naukę zawodu – kwota zaplanowana 3 000 zł; g/ w 2021 r. przeznaczono kwotę 800 000 zł, uzyskaną z dotacji budżetu państwa, na kompleksową wymianę instalacji c.o., skoordynowaną z wymianą okien.

Ponadto w 2021 r. Rada Powiatu w Nysie przyznała dodatkowe środki finansowe na prace remontowe w wysokości 47 000 zł, z których 20 000 zł przeznaczono na wykonanie nowego przyłącza energii elektrycznej. Po przeprowadzeniu tych prac możliwe będzie wyrównanie nawierzchni placu i drogi dojazdowej na terenie Ośrodka. Starosta Nyski poinformował też, że każdego roku Powiat przewiduje kwotę ok. 5 000 zł na drobne prace remontowe, wynikające z zaleceń komisji kontroli dla zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektu zajmowanego przez MOW.

(akta kontroli str. 348-369)

1.4 W latach 2018-2021 (do 31 marca) Dyrektor MOW przeprowadzał kontrole obiektów należących do ośrodka pod kątem zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów. Zgodnie z przepisem § 3 ust. 2 rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny kopie protokołów były corocznie przekazywane¹⁷ do Starostwa Powiatowego w Nysie. Zalecenia pokontrolne dotyczyły: a/ w 2018 r. naprawy parapetów zewnętrznych, zabezpieczenia wystających trzpieni kaloryferów oraz zabezpieczenia metalowej kratki przy wejściu głównym (lub jej likwidacja); b/ w 2019 r. uzupełnienia wyposażenia apteczek pierwszej pomocy, umieszczenia instrukcji udzielania pierwszej pomocy oraz instrukcji mycia i dezynfekcji rąk; c/ w 2020 r. zabezpieczenia wystających trzpieni kaloryferów, umieszczenia znaczków apteczki,

¹⁷ Pismo nr ZPS.130.3.2018.SM z 3 sierpnia 2018 r.; pismo nr ZPS.130.2.2019.JB z 6 września 2019 r.; pismo nr ZPS.130.3.2020.JB z 8 września 2020 r.

uzupełnienia ubytków w ścianach oraz zabezpieczenia lamp na sali gimnastycznej, rozważenia wymiany wyłącznika głównego prądu.

(akta kontroli str. 66-74)

Zalecenia zawarte w ww. protokołach zostały zrealizowane. Oględziny siedziby MOW wykazały m.in., że lampy na sali gimnastycznej zabezpieczono siatką, apteczki pierwszej pomocy zostały w pełni wyposażone, a także umieszczone zostały instrukcje udzielania pierwszej pomocy oraz mycia i dezynfekcji rąk. Ponadto rozpoczęto częściowy remont ścian i sufitów wewnątrz budynku oraz wymianę stolarki okiennej i parapetów zewnętrznych. W 2021 r. rozpoczęto też przebudowę sieci CO, w tym demontaż starych kaloryferów.

(akta kontroli str. 262-266)

1.5 W latach 2018-2021 (do 31 marca) obiekt zajmowany przez MOW był kontrolowany pod kątem bezpieczeństwa przeciwpożarowego¹⁸. Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego została zatwierdzona w dniu 30 września 2010 r. i zaktualizowanej formie obowiązuje od 27 kwietnia 2021 r. (z datą ważności do kwietnia 2023 r.).

(akta kontroli str. 62-65, 476)

Zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy Prawo budowlane obowiązek przeprowadzenia okresowej rocznej kontroli, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska oraz instalacji gazowych i przewodów kominowych należy do właściciela lub zarządcy obiektu. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora MOW, w okresie objętym kontrolą NIK, to Dyrektor MOW organizował przeprowadzenie rocznych kontroli okresowych. Wnioski i uwagi po tych kontrolach dotyczyły instalacji centralnego ogrzewania, elewacji zewnętrznej oraz stanu ścian i sufitów wewnątrz budynku. Kwestia ta została szerzej opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 62-65, 405-406)

Jak poinformował Dyrektor MOW, właściciel obiektu budowlanego, tj. Zakon Franciszkanów, zgodnie z umową najmu zawartą z Powiatem Nyskim, przeprowadzał kontrole okresowe raz na 5 lat, polegające na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu oraz jego otoczenia, a także badaniu instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

(akta kontroli str. 62-65, 405-406)

1.6 W trakcie oględzin siedziby MOW zweryfikowano spełnianie wymogów określonych w § 26 rozporządzenia MEN w sprawie MOW.

Jak ustalono, pokoje mieszkalne przeznaczone były dla nie więcej niż czterech wychowanków, natomiast w jednym z pokoi sypialnych dla grupy II (sala nr 219) było ustawionych pięć łóżek. Pokoje te wyposażone były w łóżka jednoosobowe lub tapczany, a także poduszki, kołdry i bieliznę pościelową oraz szafki do przechowywania rzeczy osobistych. Pokoje mieszkalne nie były wyposażone w szafy ubraniowe. Takie szafy – zamykane na klucz i oznaczone imieniem i nazwiskiem wychowanka – umieszczone zostały w pokoju wychowawców, co opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

¹⁸ Kontrole przeprowadził REMIZA Autoryzowany Zakład Naprawy Sprzętu Pożarniczego J. Góra z Nysy w dniach: 10 grudnia 2018 r., 10 grudnia 2019 r. oraz 21 grudnia 2020 r.

W Ośrodku znajdowały się pomieszczenia rekreacyjno-wypoczynkowe, odpowiednie dla potrzeb grup wychowawczych oraz pomieszczenia umożliwiające organizację spotkań całej społeczności ośrodka (tj. sala gimnastyczna i świetlica). Budynek nie został dostosowany do potrzeb poruszania się osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 262-266)

W MOW znajdowały się odpowiednio wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć (zajęcia informatyczne, pracownie do nauki zawodu, studio nagraniowe, biblioteka) oraz do indywidualnej pracy z wychowankiem. Wyodrębniono także miejsca umożliwiające samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków, w których zapewniono warunki do przechowywania i obróbki żywności, jednak bez dostępu do bieżącej wody. Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, problem ten został dostrzeżony, o czym poinformowano Powiat Nyski.

(akta kontroli str. 262-266, 493-494)

W Ośrodku przygotowano odrębny pokój dla chorych oraz miejsca umożliwiające wychowankom samodzielne pranie rzeczy osobistych oraz ich suszenie. Łazienki i toalety umożliwiały korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodnie z zasadami higieny. Stwierdzone w wyniku przeprowadzonych oględzin ubytki w kafelkach, wskazują na potrzebę remontu tych pomieszczeń.

(akta kontroli str. 262-266)

1.7. Zgodnie z § 8 pkt 6 statutu MOW podstawową formą organizacyjną Ośrodka jest grupa wychowawcza licząca do 12 wychowanków. W oparciu o księgę wychowanków prowadzoną na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁹ ustalono, że w okresie kontroli NIK w Ośrodku funkcjonowały cztery grupy wychowawcze.

(akta kontroli str. 75-118, 119-165)

W latach 2018-2021 (do 31 marca)²⁰ liczba wychowanków w grupach wychowawczych, według stanu ewidencyjnego, nie przekraczała dopuszczalnej liczby określonej w statucie MOW i wynosiła:

- wg stanu na 31 marca 2018 r.: grupa I 12 osób, grupa II-III 11 osób, grupa IV 10 osób;
- na 30 czerwca 2018 r.: grupa I pięć osób, grupa II dziewięć osób, grupa III 11 osób, grupa IV siedem osób;
- na 30 września 2018 r.: grupa I sześć osób, grupa II osiem osób, grupa III-IV dziewięć osób;
- na 31 grudnia 2018 r.: grupa I siedem osób, grupa II 10 osób, grupa III osiem osób, grupa IV dziewięć osób;
- na 31 marca 2019 r.: grupa I siedem osób, grupa II 10 osób, grupa III osiem osób, grupa IV 12 osób;
- na 30 czerwca 2019 r.: grupa I 10 osób, grupa II 11 osób, grupa III osiem osób, grupa IV siedem osób;
- na 30 września 2019 r.: grupa I-IV 10 osób;
- na 31 grudnia 2019 r.: grupa I-IV 12 osób;
- na 31 marca 2020 r.: grupa I-III 11 osób, grupa IV 12 osób;
- na 30 czerwca 2020 r.: grupa I 12 osób, grupa II dziewięć osób, grupa III 10 osób, grupa IV dziewięć osób;
- na 30 września 2020 r.: grupa I 11 osób, grupa II 0 osób, grupa III-IV 13 osób;

¹⁹ Dz. U. poz. 1646, ze zm.; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji.

²⁰ Na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia.

- na 31 grudnia 2020 r.: grupa I siedem osób, grupa II dziewięć osób, grupa III-IV 10 osób;
- na 31 marca 2021 r.: grupa I 11 osób, grupa II dziewięć osób, grupa III 11 osób, grupa IV 10 osób.

Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, w przypadkach grupy III²¹ oraz grupy IV²², w których liczba wychowanków wynosiła po 13, stwierdzono nieobecność²³ po jednym wychowanku na grupę. Tym samym grupy te liczyły 12 osób, co było zgodne ze Statutem MOW oraz przepisem § 22 ust. 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW.

(akta kontroli str. 11-13, 14-30)

1.8. W latach 2018-2021 (31 marca) do MOW zostało skierowanych łącznie 317 nieletnich, z tego 168 (53%) zostało przyjętych, a pozostałych 149 (47%) nie zostało doprowadzonych do Ośrodka. Porównując te dane z procentowym udziałem nieletnich, którzy nie zostali doprowadzeni do MOW w Nysie w latach 2015-2016 należy stwierdzić, że nastąpił trend wzrostowy, tj. przy łącznej liczbie 184 nieletnich skierowanych do MOW, 60,3% z nich zostało przyjętych (111 osób), a 39,7% (73 nieletnich) nie zostało doprowadzonych do MOW.

(akta kontroli str. 11-13, 54-57)

1.9. Na podstawie danych ujętych w SIO, w prowadzonych dziennikach zajęć poszczególnych grup wychowawczych oraz w arkuszach organizacyjnych ośrodka ustalono, że w MOW w okresie od 2018 r. oraz 2021 r. zatrudnionych było od 12²⁴ do 14 wychowawców. W badanym okresie liczba wychowanków przypadającego na jednego wychowawcę nie przekraczała liczby 12 nieletnich, co było zgodne z § 22 rozporządzenia MEN w sprawie MOW.

(akta kontroli str. 172-179, 182-203)

1.10. Weryfikacja posiadania kwalifikacji do zajmowania stanowiska nauczyciela wychowawcy w MOW, które zostały określone w § 16 ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁵, nastąpiła w trakcie kontroli Opolskiego Kuratora Oświaty.

W wyniku tej kontroli stwierdzono, że wychowawcy (14 osób) na dzień 31 marca 2021 r. posiadali wymagane kwalifikacje, tj. a/ ukończyli studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie w zakresie resocjalizacji oraz posiadali przygotowanie pedagogiczne (siedem osób); b/ ukończyli studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na dowolnym kierunku i studia w zakresie resocjalizacji oraz posiadali przygotowanie pedagogiczne (siedem osób).

(akta kontroli str. 455-475)

1.11. Zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 2 Statutu MOW, w skład Ośrodka wchodziła Branżowa Szkoła I stopnia nr 6 Specjalna dla uczniów niedostosowanych społecznie. Dodatkowo w roku szkolnym 2018/2019 w MOW funkcjonował jeden oddział (klasa 8) Szkoły Podstawowej nr 11 specjalnej. Branżowa Szkoła I stopnia kształciła w latach 2018-2021 w zawodach: a/ stolarz (kwalifikacja: wytwarzanie wyrobów z drewna i materiałów drewnopodobnych); b/ kucharz (kwalifikacje: przygotowanie i wydawanie dań oraz sporządzanie potraw i napojów); c/ ślusarz (kwalifikacja: wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi); d/ monter

²¹ Na dzień 30 września 2020 r.

²² Na dzień 30 września 2020 r.

²³ Nieusprawiedliwiona nieobecność wychowanków była spowodowana: w grupie III - ucieczką, w grupie IV - niepowrotem z urlopu.

²⁴ 12 wychowawców zatrudnionych było wg stanu na dzień 30 czerwca 2019 r.; 13 wychowawców wg stanu na 30 września 2020 r., 31 grudnia 2020 r. i 31 marca 2021 r.; 14 wychowawców zatrudniono w 2018 r., wg stanu na 31 marca 2019 r., 30 września 2019 r. oraz 31 grudnia 2019 r.

²⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie kwalifikacji nauczycieli.

zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (kwalifikacja: wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych).

(akta kontroli str. 172-179, 182-203)

Jak poinformował Dyrektor MOW: a/ w roku szkolnym 2018/2019 w MOW prowadzone były cztery oddziały w Branżowej Szkole I stopnia nr 6 (w zawodach: monter zabudowy, kucharz, ślusarz, stolarz) oraz jeden oddział (klasa 8) Szkoły Podstawowej nr 11 specjalnej; b/ w roku szkolnym 2019/2020 Branżowa Szkoła prowadziła naukę w trzech oddziałach (w zawodach monter zabudowy, kucharz, ślusarz); c/ w roku szkolnym 2020/2021 Branżowa Szkoła prowadziła naukę w czterech oddziałach (w zawodach: monter zabudowy, kucharz).

(akta kontroli str. 75-118, 119-165, 172-179)

1.12. W okresie objętym kontrolą w MOW zatrudnionych było od 14 do 18 nauczycieli, tj. a/ w 2018 r. wg stanu na dzień 31 marca i 30 czerwca – 15 nauczycieli, a na 30 września i 31 grudnia w MOW - 14; b/ w 2019 r. na dzień 31 marca i 30 czerwca - 14 nauczycieli, a na 30 września i 31 grudnia - 18; c/ w 2020 r. na dzień 31 marca i 30 czerwca - 18 nauczycieli, a na 30 września i 31 grudnia odpowiednio 16 i 15; d/ wg stanu na dzień 31 marca w MOW zatrudnionych było 15 nauczycieli.

(akta kontroli str. 172-179)

1.13. Nauczyciele zatrudnieni w szkołach wchodzących w skład MOW na dzień 31 marca 2021 r. posiadali wymagane kwalifikacje, co zostało potwierdzone w trakcie kontroli przeprowadzonej przez Opolskiego Kuratora Oświaty w Branżowej Szkole I stopnia nr 6. I tak, osoby te posiadały kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela określone w § 3-6 rozporządzenia MEN w sprawie kwalifikacji nauczycieli (15 osób), a ponadto ukończyli: a/ studia, studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii (12 osób); b/ naukę w zakładzie kształcenia nauczycieli o specjalności resocjalizacja lub socjoterapia (2 osoby). Nauczyciel historii, w związku z brakiem szczegółowych kwalifikacji w zakresie resocjalizacji, zatrudniony został w Branżowej Szkole I stopnia nr 6 za zgodą Kuratora Oświaty.

(akta kontroli str. 434-454)

1.14. W MOW stan zatrudnienia psychologów i pedagogów kształtował się następująco:

- na dzień 31 marca i 30 czerwca 2018 r. - po dwóch psychologów i pedagogów,
- na dzień 30 września 2018 r. - jeden psycholog i dwóch pedagogów,
- na dzień 31 grudnia 2018 r. - jeden psycholog i jeden pedagog,
- na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia 2019 r. oraz 31 marca, 30 czerwca i 30 września 2020 r. - po jednym psychologu i po dwóch pedagogów,
- na dzień 31 grudnia 2020 r. - jeden psycholog i jeden pedagog,
- na dzień 31 marca 2021 r. - jeden psycholog i dwóch pedagogów.

(akta kontroli str. 172-179)

Od 1 września 2018 r. tygodniowy wymiar pracy dla psychologa i pedagoga szkolnego w MOW został określony przez organ prowadzący na 22 godz.²⁶ Wymiar tych godzin nie przekraczał dopuszczalnego wymiaru określonego w uchwale²⁷ Rady Powiatu w Nysie, w której m.in. dla psychologów oraz pedagogów

²⁶ Do 1 września 2018 r. tygodniowy wymiar pracy dla psychologa i pedagoga szkolnego wynosił 25 godz.

²⁷ Uchwała Nr XVIII/187/16 Rady Powiatu w Nysie z dnia 25 czerwca 2016 r. w sprawie ustalenia dla szkół prowadzonych przez Powiat Nyski: zasad rozliczania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli, dla których ustalony plan zajęć jest różny w poszczególnych okresach roku szkolnego, tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli szkół zaocznych i zasady zaliczania do

określono wymiar 25 godzin tygodniowo zajęć prowadzonych bezpośrednio z dziećmi i młodzieżą.

W 2018 r. wg stanu na dzień 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia, a także wg stanu na dzień 30 czerwca 2019 r. i 31 grudnia 2020 r. liczba wychowanków MOW wynosiła od 32 do 36, zatem nie zachodziła podstawa do zwiększenia tygodniowego wymiaru pracy psychologa i pedagoga.

(akta kontroli str. 172-179)

Na dzień 31 marca 2018 r. liczba wychowanków MOW wynosiła 44; wg stanu na 31 marca 2019 r. 37, na 30 września 2019 r. 41, na 31 grudnia 2019 r. 48, na 31 marca 2020 r. 45, na 30 czerwca 2020 r. 40, na 30 września 2020 r. 37, na 31 marca 2021 r. 41. Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, we wskazanych terminach – poza 30 września 2019 r. – tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga szkolnego został zwiększony o 1/3 etatu.

Wg stanu na 31 września 2019 r. liczba wychowanków wynosiła 41, a pomimo tego nie dokonano zwiększenia tygodniowego wymiaru czasu pracy psychologa. Tym samym liczba godzin w wymiarze tygodniowym psychologa była niedostosowana do § 24 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach²⁸, co stanowiło nieprawidłowość opisaną w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 172-179)

1.15. W trakcie kontroli Opolskiego Kuratora Oświaty stwierdzono, że osoby zatrudnione w MOW na stanowisku psychologa oraz pedagoga spełniały wymagania określone odpowiednio w § 18 i § 19 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie kwalifikacji nauczycieli.

(akta kontroli str. 434-454, 455-475)

1.16. Przewożenie podopiecznych do i z Ośrodka regulowała procedura wewnętrzna *Postępowanie w przypadku konwojowania wychowanka*, przyjęta przez Radę Pedagogiczną MOW w dniu 8 października 2015 r. W okresie od 2018 r. do 2021 r. (do 31 marca) wychowanków przewożili wszyscy pracujący w tym okresie wychowawcy oraz zatrudniony w MOW kierowca. Przewóz, zgodnie z ww. procedurą, prowadzony był w systemie: kierowca prowadzący pojazd (lub wychowawca posiadający dodatkowe uprawnienia do przewozu osób) wraz z wychowawcą sprawującym opiekę nad wychowankiem (na tylnym siedzeniu pojazdu). W kontrolowanym okresie MOW dysponował dwoma samochodami, którymi przewożono podopiecznych. Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, *samochody te nie posiadały dodatkowego wyposażenia - poza standardowym - mogącego zapewnić bezpieczny przewóz nieletnich. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano w trakcie konwojowania sytuacji nadzwyczajnych. Zdarzały się natomiast sytuacje, że chłopcy deklarowali, iż dokonają ucieczki w trakcie transportu, dlatego zawsze obok wychowanka siedzi wychowawca, który ma zapobiec takiej sytuacji.*

(akta kontroli str. 172-179, 372)

---

wymiaru godzin poszczególnych zajęć w kształceniu zaocznym, tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych oraz zasad udzielania i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycielom zajmującym kierownicze stanowiska.

²⁸ Dz. U. poz. 1872 ze zm., dalej: rozporządzenie MEN w sprawie zasad działania placówek publicznych.

1.17. W MOW przyjęto wewnętrzne procedury postępowania w przypadku ujawnienia na terenie ośrodka wychowanka będącego pod wpływem alkoholu lub środków odurzających oraz procedury postępowania w przypadku, gdy wychowawca/nauczyciel podejrzewa, że wychowanek posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk lub alkohol. W razie wystąpienia ww. sytuacji wychowawca/nauczyciel zobowiązany był każdorazowo do poinformowania Komendy Powiatowej Policji. Powyższe procedury nie naruszały zasad poszanowania godności i prywatności wychowanka, o których mowa § 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW. Z informacji przekazanych przez Komendanta Powiatowego Policji wynikało, że w okresie od 2018-2021 (do 31 marca) zanotowano jedno zdarzenie dotyczące posiadania przez wychowanka substancji niedozwolonej i podjęto niezbędne czynności.

(akta kontroli str. 49-50, 339-343, 377)

1.18. W czasie pandemii w Ośrodku obowiązywały przyjęte przez Zespół Placówek Specjalnych w Nysie procedury postępowania profilaktycznego na czas zagrożenia epidemiologicznego oraz postępowania w przypadku podejrzenia i stwierdzenia zarażenia SARS-COV-2²⁹. Procedury te regulowały organizację zajęć i opieki w szkole i w grupach wychowawczych, organizację posiłków w szkole, zasady higieny oraz czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń, a także sposób postępowania w przypadku podejrzenia wystąpienia zakażenia w placówce.

W marcu 2020 r. w zakresie organizacji pracy MOW wprowadzono obostrzenia, m.in. ograniczono wyjazdy wychowanków na tzw. urlopowanie do bezwzględного minimum, wstrzymano odwiedziny wychowanków, wyznaczono dodatkowe godziny kontaktów z rodziną w formie elektronicznej, wprowadzono dozowniki z płynem do dezynfekcji rąk, wyjścia poza budynek MOW ograniczono do terenu przyległego, a nowo przyjęci wychowankowie oraz powracający z urlopowania byli poddani kwarantannie. Dodatkowo, wychowankowie przybywający do Ośrodka poddawani byli testom na obecność COVID-19.

Wśród wychowanków MOW wystąpił jeden przypadek podejrzenia zarażenia wirusem COVID-19. Wychowanek od momentu zgłoszenia złego samopoczucia został odizolowany. Wystąpiły także przypadki, kiedy podopieczni zgłaszali inne dolegliwości, które nie wskazywały na infekcję wirusem COVID-19, dlatego lekarz nie podejmował decyzji o poddaniu ich testom na obecność wirusa SARS-COV-2. Wychowankowie mieli stały dostęp do teleporad medycznych. W okresie pandemii nie odnotowano potwierdzonego przypadku zakażenia wśród wychowanków ani wychowawców wirusem COVID-19.

W pierwszej fazie pandemii izolacja wychowanków była prowadzona w budynku Zespołu Placówek Specjalnych, mieszczącym się przy ul. Grodkowskiej 54, a niewykorzystywanym z uwagi na zawieszenie zajęć szkolnych. W późniejszym okresie korzystano z izolatki w MOW, a podczas kwarantanny wychowawcom wyznaczono dyżury. Przed okresem pandemii pomieszczenie do izolacji chorego³⁰ znajdowało się na wprost gabinetu pedagoga, co pozwalało na stałą obserwację wychowanka.

(akta kontroli str. 172-179, 181, 201-203, 493-494)

1.19. Do szczepienia przeciwko wirusowi COVID-19 zgłosiło się pięciu wychowawców, trzech nauczycieli, psycholog i pedagog oraz jeden inny pracownik MOW. Osoby te, do dnia 30 kwietnia 2021 r. zostały zaszczepione jedną dawką szczepionki.

(akta kontroli str. 172-179)

²⁹ Załącznik do Zarządzenia nr 11/2020 Dyrektora ZPS w Nysie z 9 kwietnia 2020 r.

³⁰ Posiłki były donoszone wychowankowi przez nauczycieli.

1.20. Wnioski sformułowane w wyniku kontroli NIK z 2017 r. (nr P/17/099) w zakresie przygotowania MOW do realizacji zadań oraz realizacji przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych zostały zrealizowane, tj.:

- zwiększono o co najmniej dziewięć, w przeliczeniu na każdych kolejnych 12 wychowanków, liczbę godzin w wymiarze tygodniowym psychologa oraz pedagoga zatrudnionych w Ośrodku (w przypadku przekroczenia liczby 36 wychowanków umieszczonych w Ośrodku),
- zapewniono wychowankom możliwości korzystania z toalet w sposób zgodny z zasadami higieny (jednak jak wyjaśnił Dyrektor MOW, dozowniki na mydło, które zostały zamontowane we wrześniu 2020 r., zostały zdewastowane i na dzień oględzin budynku w trakcie kontroli NIK, tj. w dniu 26 kwietnia 2021 r. w łaźniach nie było dostępnych środków higienicznych).

(akta kontroli str. 174-177, 377)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W jednym z pomieszczeń sanitarno-higienicznych MOW³¹ nie zapewniono środków higieny osobistej, co naruszało wymogi § 8 ust. 1 rozporządzenia MENiS *w sprawie bezpieczeństwa i higieny*.

Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, w łaźni nie było pojemników z mydłem ani środkami higienicznymi, ponieważ wychowankowie wyposażeni byli na bieżąco w środki higieny osobistej, które trzymali w pokojach. Ponadto dozowniki na mydło, które zostały zamontowane we wrześniu 2020 r., zostały zdewastowane.

(akta kontroli str. 275-276)

Opisana wyżej nieprawidłowość została usunięta w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str. 277-278)

2. Jeden z pokoi mieszkalnych w MOW³² przeznaczono dla pięciu wychowanków, co było niezgodne z wymogami § 26 ust. 1 rozporządzenia MEN *w sprawie MOW*. Stosownie do tego przepisu, MOW zapewnia wychowankom pokoje mieszkalne przeznaczone dla nie więcej niż czterech wychowanków.

Dyrektor MOW potwierdził, że w jednym z pokoi znajdowało się pięć łóżek, natomiast zajęte były tylko trzy z nich, dodatkowe łóżko zostało przyniesione z innej sypialni. W pokojach mieszkalnych grupy II znajdują się trzy sypialnie, w każdej z nich może spać po czterech wychowanków.

(akta kontroli str. 275-276)

Opisana wyżej nieprawidłowość została usunięta w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str. 277-278)

3. Pokoje mieszkalne nie zostały wyposażone w szafy ubraniowe, wbrew postanowieniom § 26 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MEN *w sprawie MOW*.

Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, w pokojach nie było szaf ubraniowych, ponieważ znajdowały się one w pomieszczeniach grup wychowawczych, a podopieczni mieli do nich nieograniczony dostęp. Takie umiejscowienie szaf ubraniowych pozwalało na utrzymanie w nich porządku (wychowawca miał możliwość stałego kontrolowania stanu odzieży) oraz zapewniało bezpieczeństwo przechowywanych w nich rzeczy (eliminowanie ewentualnych kradzieży).

(akta kontroli str. 275-276)

³¹ Łaźnia - sala nr 217.

³² Pokój sypialny dla grupy II (sala nr 219).

4. Dyrektor MOW nie podjął rzetelnych działań mających na celu zapewnienie przez właściciela lub zarządcę budynku (obiektu budowlanego) przeprowadzenia rocznych kontroli okresowych, o których mowa w art. 62 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, tj. m.in.: kontroli elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu; instalacji gazowych oraz przewodów kominowych. Zgodnie z ww. przepisami obowiązek przeprowadzania rocznych kontroli okresowych należy do właściciela lub zarządcy obiektu. Tym samym ww. przepisy nie nakładały na Dyrektora MOW tego obowiązku³³. Wymagane kontrole zostały jednak przeprowadzone na zlecenie MOW, a na ten cel wydatkowano środki finansowe w następujących kwotach: a/ w 2018 r. 1 157,50 zł; b/ w 2019 r. 1 257,50 zł; c/ w 2020 r. 1 207,50 zł.

(akta kontroli str. 58-61, 405-406)

Dyrektor MOW wyjaśnił, że dokonywał corocznych przeglądów technicznych budynku, ponieważ *w części budynku klasztornej funkcjonuje MOW zarządzany przez dyrektora na podstawie umowy podpisanej na potrzeby działalności MOW pomiędzy Powiatem Nyskim a Zakonem Franciszkanów*. Jak poinformował, środki finansowe na przeprowadzenie przeglądów zostały zapewnione przez Powiat Nyski w budżecie MOW.

(akta kontroli str. 405-406)

5. Wg stanu na 31 września 2019 r. liczba wychowanków wynosiła 41, a pomimo tego nie dokonano zwiększenia tygodniowego wymiaru czasu pracy psychologa zgodnie z wymogiem określonym w § 24 ust. 4 rozporządzenia MEN *w sprawie działania placówek publicznych z 2015 r.* Zgodnie z tym przepisem, w przypadku, gdy liczba wychowanków w młodzieżowym ośrodku wychowawczym przekracza 36, tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć określony na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela zwiększa się o co najmniej 1/3, w przeliczeniu na każdych kolejnych 12 wychowanków.

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora MOW, jedynie wg stanu na 30 września 2019 r. tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa nie został zwiększony, gdyż jeden z psychologów przebywał na dłuższym zwolnieniu, a żaden inny psycholog nie zgodził się na podjęcie pracy w MOW w wymiarze 1/3 etatu. Ponadto zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora MOW, w pozostałych ww. terminach, tj. 31 marca 2018 r., 31 marca 2019 r., 31 grudnia 2019 r., 31 marca 2020 r., 30 czerwca 2020 r., 30 września 2020 r. oraz 31 marca 2021 r. tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga szkolnego został zwiększony o 1/3 etatu.

(akta kontroli str. 174-177)

OCENA CZĄSTKOWA

MOW był przygotowany do realizacji zadań wskazanych w rozporządzeniu MEN *w sprawie zasad działania placówek publicznych*, tj. eliminowania przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowania wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego życia po opuszczeniu ośrodka, zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi. Ośrodek zapewniał warunki lokalowe dla wychowanków przybywających w MOW, z wyjątkiem umożliwienia korzystania z pomieszczeń sanitarno-higienicznych zgodnie z zasadami higieny. W MOW przestrzegane były normy dotyczące maksymalnej liczebności grup wychowawczych i oddziałów szkolnych. Osoby zatrudnione na stanowiskach wychowawców grup wychowawczych, nauczycieli szkolnych, a także psychologa i pedagoga szkolnego spełniały wymagania w zakresie kwalifikacji zawodowych.

³³ Powyższa kwestia nie została uregulowana w umowie najmu między Zakonem Franciszkanów a Powiatem Nyskim.

2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych.

Opis stanu faktycznego

2.1 W latach 2018-2021 (do 30 marca) z ewidencji MOW zostało skreślonych łącznie 179 wychowanków (oraz dodatkowo 143 wychowanków tzw. awizowanych, tj. takich, których dokumentację MOW otrzymał, ale wychowanek nie został do doprowadzony). I tak skreślono: w 2018 r. 61 wychowanków (oraz dodatkowo 34 wychowanków awizowanych), w 2019 r. 56 wychowanków (oraz 52 awizowanych), w 2020 r. 58 wychowanków (oraz dodatkowo 48 awizowanych), w 2021 r. (do 31 marca) trzech wychowanków (oraz dziewięciu awizowanych).

Powody skreśleń z ewidencji były następujące:

- w 44 przypadkach (24,7%) z uwagi na długotrwałą nieobecność z powodu ucieczki lub braku powrotu z urlopu/przepustki (ewidencyjna długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 29 do 659 dni), tj. od 30-659 dni w 2018 r., od 36-349 dni w 2019 r., od 29-430 dni w 2020 r.;
- w 15 przypadkach (8,4%) ze względu na przeniesienie do innego MOW z przyczyn wychowawczych (długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 1 do 555 dni), tj. od 1-373 dni w 2018 r., od 18-337 dni w 2019 r., od 25-200 dni w 2020 r., 555 dni w 2021 r.;
- w 54 przypadkach (30,3%) z powodu ukończenia 18 roku życia (długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 11 do 719 dni), tj. od 22-681 dni w 2018 r., od 11-719 dni w 2019 r., od 79-662 dni w 2020 r., od 89-174 dni w 2021 r.;
- w siedmiu przypadkach z uwagi na zakończenie procesu resocjalizacji przed ukończeniem 18 roku życia (długość pobytu od dnia przyjęcia do dnia skreślenia z ewidencji MOW wyniosła od 0 do 382 dni), tj. od 185-382 dni w 2018 r., 108 dni w 2019 r., od 37-299 dni w 2020 r.;
- w 59 przypadkach (33,1%) z innych przyczyn³⁴, w tym 16 w 2018 r., 25 w 2019 r. oraz 18 w 2020 r.

(akta kontroli str. 377-386)

Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, siedmiu wychowanków zostało skreślonych z ewidencji z uwagi na zmianę środka wychowawczego na nadzór kuratora, z jednoczesnym uchyleniem postanowienia sądu o umieszczeniu w MOW, bądź też uchylenie środka wychowawczego przez sąd, z uwagi na pozytywne zakończenie procesu resocjalizacyjnego (po uzyskaniu informacji MOW w tym zakresie).

(akta kontroli str. 476)

2.2. Zgodnie z prowadzonym w MOW *Rejestrem Zdarzeń Nadzwyczajnych*, w okresie objętym kontrolą NIK, wychowankowie MOW dopuszczali się następujących zachowań: a/ próby samobójstwa – dwa zdarzenia, b/ agresja i przemoc fizyczna lub psychiczna wobec innych wychowanków – 14 zdarzeń, c/ agresja i przemoc fizyczna lub psychiczna wobec wychowawców – 26 zdarzenia, d/ samookaleczenia – jedno zdarzenie, e/ zażywanie narkotyków i innych środków odurzających – dziewięć zdarzeń, f/ akty wandalizmu – trzy zdarzenia. W przypadku dwóch wychowanków takie zdarzenia wystąpiły więcej niż jeden raz.

(akta kontroli str. 387-391)

³⁴ M.in. przeniesienie do placówki innego rodzaju (np. zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich), zmiana środka wychowawczego na nadzór kuratora, postanowienie o uchyleniu środka wychowawczego w postaci umieszczenia w MOW lub o zarządzeniu przerwy w wykonaniu środka wychowawczego w postaci umieszczenia w MOW.

W porównaniu z liczbą zdarzeń nadzwyczajnych, która miała miejsce w latach 2012-2016³⁵, skala występowania takich zdarzeń w okresie objętym kontrolą zmniejszyła się. We wcześniejszych latach wynosiła ona: a/ próby samobójstwa – siedem zdarzeń, b/ agresja i przemoc fizyczna lub psychiczna wobec innych wychowanków – 47 zdarzeń, c/ agresja i przemoc fizyczna lub psychiczna wobec wychowawców – 26 zdarzenia, d/ samookaleczenia – dwa zdarzenia, e/ akty wandalizmu – trzy zdarzenia. Zdarzenia nadzwyczajne występujące w latach 2012-2016, takie jak naruszenie nietykalności cielesnej, rozboje, obnażanie i zastraszanie nie zostały odnotowane w późniejszych latach, natomiast zażywanie narkotyków i innych środków odurzających występowało od 2018 r.

(akta kontroli str. 387-391)

W MOW podejmowane były działania zmierzające do ograniczenia liczby zdarzeń nadzwyczajnych, tj. m.in. a/ prowadzono koła zainteresowań, umożliwiające rozładowanie negatywnych emocji; b/ organizowano wyjazdy połączone z praktyczną nauką zawodu, c/ organizowano spotkania dla kadry MOW, w trakcie których omawiane były sytuacje powodujące największe trudności oraz sposoby zapobiegania zdarzeniom ryzykownym. Ponadto, jako konsekwencję negatywnego zachowania, wprowadzano zmianę grupy wychowawczej, a w skrajnych przypadkach zmianę ośrodka wychowawczego z jednoczesnym wnioskiem do sądu o zaostrenie środka wychowawczego na zakład poprawczy.

(akta kontroli str. 477)

W okresie objętym kontrolą Komenda Powiatowa Policji w Nysie³⁶ odnotowała 46 zdarzeń nadzwyczajnych, spowodowanych przez wychowanków MOW. Wśród zdarzeń odnotowano: 28 ucieczek z MOW, osiem bójek wśród wychowanków, cztery niepowroty wychowanków z urlopów, dwa wezwania do ataków paniki/myśli samobójczych, dwa akty niszczenia mienia, jedną kradzież i jedno zdarzenie dotyczące posiadania narkotyków. Z danych tych wynikało, że interwencji Policji było mniej niż zdarzeń wykazanych w dokumentacji MOW.

(akta kontroli str. 339-343)

Zespół Opieki Zdrowotnej w Nysie poinformował³⁷, że w okresie objętym kontrolą Zespół Ratownictwa Medycznego podejmował 19 interwencji w zakresie udzielania pomocy wychowankom MOW. W ośmiu przypadkach wychowankowie zostali poddani badaniu, w jednym przypadku pacjent został przewieziony do Opola na oddział psychiatryczny, w pozostałych dziewięciu przypadkach pacjenci zostali przewiezieni do szpitala w Nysie. Dane przekazane przez ZOZ w Nysie pokrywały się z dokumentacją prowadzoną w MOW.

(akta kontroli str. 336-337)

Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej poinformował³⁸, że w latach 2018 r. - 2021 (do 31 marca) nie podejmował interwencji w Ośrodku.

(akta kontroli str. 313, 338)

2.3. W latach objętych kontrolą NIK, w MOW odnotowano łącznie 108 ucieczek wychowanków, z tego 27 w 2018 r., 30 w 2019 r., 28 w 2020 r. oraz 13 w I kwartale 2021 r. Liczba ucieczek od 2012 r. systematycznie zmniejszała się (w latach 2012-2017 odnotowano łącznie 273 ucieczki, średnio po 55 rocznie). Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, przeważały indywidualne ucieczki wychowanków.

(akta kontroli str. 318-319, 505)

³⁵ Liczba i rodzaj zdarzeń nadzwyczajnych zostały wskazane w kontroli P/17/099.

³⁶ Pismo nr EIN.5734.6.1798.2021 z dnia 13 maja 2021 r.

³⁷ Pismo z dnia 13 maja 2021 r., bez sygn.

³⁸ Pismo nr PR.5558.34.2021 z dnia 11 maja 2021 r.

W MOW prowadzono analizy ucieczek wychowanków, w których, poza statystykami w tym zakresie, wskazywano na główne ich przyczyny, tj. brak akceptacji decyzji sądu o umieszczeniu w MOW lub brak zgody na urlopowanie, tęsknota za bliskimi oraz potrzeba silnych wrażeń. W celu ograniczenia ucieczek z MOW podejmowano działania pozwalające ograniczyć liczbę ucieczek. Polegały one na: a/ skoordynowanym monitorowaniu adaptacji nowych wychowanków z analizą ich sytuacji rodzinnej oraz środowiskowej, b/ nawiązywaniu kontaktu z bliskimi zarówno przez wychowanka, jak i wychowawców przejmujących nad nimi opiekę, c/ współpracy z sądem w zakresie informowania przez wychowawców o okresowej ocenie postępów wychowanka, d/ monitorowaniu relacji rówieśniczych, prawidłowości kontaktów z wychowawcami i nauczycielami oraz niwelowaniu napięć w relacjach będących potencjalnymi wyzwalaczami ucieczki, e/ wzmożeniu opieki i nadzoru nad wychowankami w okresie adaptacyjnym.

(akta kontroli str. 318-319)

2.4 Analiza objętych kontrolą NIK dokumentacji 12 wychowanków MOW³⁹ wykazała, że w przypadku siedmiu osób przyczyną umieszczenia ich w MOW był postępujący proces demoralizacji przejawiający się m.in. nagminnym opuszczaniem zajęć szkolnych, arogancką postawą wobec uczniów/nauczycieli/członków rodziny, ucieczki z domu rodzinnego oraz agresywne zachowania wobec osób ze swojego otoczenia. W przypadku pozostałych pięciu wychowanków właściwy sąd rodzinny, w uzasadnieniu postanowienia o umieszczeniu nieletniego w MOW, wskazał na: a/ naruszenie nietykalności cielesnej i pobicie, b/ włamanie; c/ przywłaszczenie przez nieletniego cudzych rzeczy, d/ uszkodzenie ciała małoletniego, zagrożenie pobiciem, e/ handel narkotykami.

Spośród 12 wychowanków objętych szczegółowym badaniem, ośmiu zostało doprowadzonych do MOW w okresie od 40 do 682 dni od wydania przez sąd rodzinny postanowienia o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. Pozostałych czterech wychowanków, którzy zostali przeniesieni z innego MOW zostało doprowadzonych do Ośrodka w okresie od 217 do 364 dni od wydania przez sąd stosownego postanowienia.

(akta kontroli str. 478-480)

2.5. W wyniku szczegółowego badania dokumentacji 12 wychowanków stwierdzono, że zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym⁴⁰ dla nowo przyjmowanych wychowanków opracowywano IPE-T.

(akta kontroli str. 393-404)

2.6. Analiza dokumentacji 12 wychowanków wybranych do badania wykazała, że w skład zespołu opracowującego IPE-T wchodził nauczyciele i specjaliści oraz wychowawcy grup wychowawczych prowadzący zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku. Formularze IPE-T zawierały wszystkie elementy, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1-6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym⁴¹. Zalecenia wskazane w IPE-T wynikały z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub opinii innych podmiotów

³⁹ Do badania wybrano dokumentację 12 wychowanków, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia, tj. po czterech wychowanków, którzy opuścili Ośrodek w 2018 r., 2019 r. i 2020 r. o najdłuższym okresie pobytu w MOW.

⁴⁰ Dz.U. z 2011 r. Nr 296, poz. 1755.

⁴¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309, dalej: rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki.

(np. Opiniodawczy Zespół Sądowych Specjalistów, Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny). Zapisy poszczególnych IPE-T w zakresie działań resocjalizacyjnych były zindywidualizowane (nie były powtarzane w IPE-T dla innych wychowanków). W trakcie pobytu wychowanka w MOW formularze IPE-T nie były modyfikowane. Dyrektor MOW wyjaśnił, że przyczyną tego była długość czasu przebywania wychowanków w MOW – średnio 12 miesięcy. Przed sporządzeniem IPE-T dokonano wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania nieletniego.

(akta kontroli str. 405-406)

Żaden z poddanych kontroli IPE-T nie zawierał daty jego sporządzenia, co uniemożliwiało weryfikację dotrzymania terminów opracowania ww. dokumentów. Powyższe zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 393-404)

2.7 Na podstawie objętej szczegółowym badaniem dokumentacji 12 wychowanków stwierdzono, że dla wychowanków MOW przed osiągnięciem pełnoletności został przygotowany Indywidualny Program Usamodzielnienia⁴². Dla wszystkich badanych IPU były przygotowywane wraz z opiekunem usamodzielnienia, przy współpracy właściwego do przyznania pomocy kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie lub ośrodka pomocy społecznej i co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. Powyższe odpowiadało wymogom § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie⁴³.

(akta kontroli str. 321-323, 481-483, 484-490)

2.8. W odniesieniu do ww. przypadków 12 wychowanków, Dyrektor MOW wywiązał się z obowiązków określonych w rozporządzeniu MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, tj.: a/ informował właściwych kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie o wychowankach, którzy w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność, b/ informował właściwych kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie o zamiarze usamodzielnienia się wychowanka, co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez niego placówki, c/ przekazywał dokumentację dotyczącą osoby usamodzielnianej właściwemu kierownikowi powiatowego centrum pomocy rodzinie.

(akta kontroli str. 377-386, 481-483, 484-490)

2.9. Z objętej analizą NIK dokumentacji 12 wychowanków wynikało, że przy opracowywaniu IPU zachowano wymagania, o których mowa w rozporządzeniu MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, tj.: a/ IPU zostały opracowane na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, wspólnie z opiekunem usamodzielnienia; b/ odnosiły się do sposobów i form określonych w § 7 ust. 1 pkt 1-8 ww. rozporządzenia; c/ były opracowywane przy współpracy właściwego kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie/ośrodka pomocy społecznej.

Poza jednym przypadkiem, opiekunem usamodzielnienia zostały osoby spoza MOW. Opiekunowie zobowiązywali się do realizacji takich zadań, jak: pomoc w podnoszeniu kwalifikacji, pomoc w rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych, pomoc w podjęciu zatrudnienia i uzyskania ubezpieczenia. Jak poinformował Zastępca Dyrektora MOW, problemy występujące przy opracowaniu IPU dotyczyły m.in.: a/ braku lokali socjalnych dla chłopców usamodzielniających się, b/ ograniczonego kontaktu z opiekunem usamodzielnienia (odległość MOW od

⁴² Dalej: IPU.

⁴³ Dz. U. poz. 954; dalej: rozporządzenie MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

miejsca zamieszkania podopiecznego), c/ braku zgody na urlopowanie na czas dostarczenia IPU do PCPR właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

(akta kontroli str. 321-323, 380, 481-483, 484-490)

2.10. W kontrolowanym okresie w MOW realizowano zajęcia, o których mowa w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW, w szczególności o charakterze terapeutycznym. W każdym z lat okresu objętego kontrolą w ośrodku realizowane były:

- zajęcia resocjalizacyjne: doradztwo zawodowe, wyjazdy połączone z praktyczną nauką zawodu, wjazdy do zakładów pracy, wolontariat, grupy wsparcia w zakresie usamodzielniania⁴⁴;
- sportowe, turystyczne i rekreacyjne: udział w turniejach sportowych, kołach zainteresowań, wyjazdach do Warszawy, Torunia i Gdańska połączone ze zwiedzaniem;
- kulturalno-oświatowe: wyjścia do kina, teatru, wyjazd do Oświęcimia, Warszawy i Krakowa, zwiedzanie obozu pracy w Łambinowicach, wyjście do Nyskiego Domu Kultury
- rozwijające zainteresowania: udział w kołach zainteresowań, zajęciach praktycznych, zajęciach na pływalni i w wyjeździe nad morze (do Dźwirzyna).

W roku szkolnym 2020/2021, ze względu na pandemię, zrezygnowano z wyjazdów nad morze, wyjść do teatru, muzeum, imprez sportowych, wycieczek krajoznawczych oraz innych form aktywności.

(akta kontroli str. 377-386)

2.11. Kontrola Opolskiego Kuratora Oświaty, przeprowadzona na próbie dzienników prowadzonych w latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 (do 31 marca 2021 r.) wykazała, że dokumentacja zajęć wychowawczych była prowadzona rzetelnie. Zapisy tygodniowych założeń wychowawczych i realizacji planu pracy w poszczególnych dniach były spójne z planem pracy ustalonym dla grupy wychowawczej. W jednym przypadku stwierdzono, że sprostowanie błędnego zapisu w dzienniku dokonano z użyciem innego koloru długopisu niż wskazany w § 25 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁴⁵.

(akta kontroli str. 455-475)

2.12. W wyniku ww. kontroli Opolskiego Kuratora Oświaty, przeprowadzonej w zakresie dokumentowania zajęć dydaktycznych w szkole prowadzonej w MOW⁴⁶ nie zostały stwierdzone nieprawidłowości. W trakcie tej kontroli potwierdzona została także rzetelność i prawidłowość dokumentowania prowadzonych w MOW zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 (do 31 marca 2021 r.).

(akta kontroli str. 434-454, 455-475)

2.13. Wychowankom, którzy ukończyli 18. rok życia w trakcie roku szkolnego, zapewniono możliwość kontynuowania nauki do końca roku szkolnego. W 2018 r. 15 wychowanków uzyskało zgodę sądu rodzinnego na przedłużenie pobytu w ośrodku po ukończeniu 18. roku życia, w 2019 r. 20 wychowanków, w 2020 r. 12 wychowanków.

⁴⁴ Rozmowy z wychowawcami, psychologiem, pedagogiem szkolnym w zakresie.

⁴⁵ Dz. U. poz. 1646 ze zm.

⁴⁶ Kontrola została przeprowadzona na próbie dzienników lekcyjnych prowadzonych w latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 (do 31 marca 2021 r.).

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki kontynuowania pobytu wychowanka w MOW bez stosownego postanowienia sądu.

(akta kontroli str. 377-385)

Liczba wychowanków, którym przedłużono pobyt w MOW po ukończeniu 18. roku życia do zakończenia roku szkolnego i umożliwiono zakończenie danego etapu edukacji wyniosła:

- w 2018 r. na 13 wychowanków, którzy kontynuowali naukę po ukończeniu 18. roku życia, dla siedmiu oznaczało to umożliwienie im zakończenia danego etapu edukacji,
- w 2019 r. na 18 wychowanków, którzy kontynuowali naukę po ukończeniu 18. roku życia, dla 10 oznaczało to umożliwienie im zakończenia danego etapu edukacji,
- w 2020 r. na 11 wychowanków, którzy kontynuowali naukę po ukończeniu 18. roku życia, dla siedmiu oznaczało to umożliwienie im zakończenia danego etapu edukacji.

(akta kontroli str. 386)

2.14. Dla próby 24 wychowanków⁴⁷, których dokumentacja została objęta kontrolą, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, skierowano zapytanie do Krajowego Rejestru Karnego, czy ww. wychowankowie MOW po opuszczeniu MOW dopuścili się czynów skutkujących założeniem kartoteki w ww. rejestrze. Z Krajowego Rejestru Karnego NIK otrzymała ogólną statystyczną odpowiedź, która nie pozwala na przyporządkowanie otrzymanych danych do kontrolowanego MOW.

(akta kontroli str. 279-303)

2.15. Spośród 24 wychowanków, których dokumentacja została objęta kontrolą NIK, według danych uzyskanych za lata 2018-2021 (do 30 marca) z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i Ministerstwa Edukacji i Nauki, po opuszczeniu MOW:

- pracę podjęło 15 wychowanków, w tym 10, którzy przebywali w Ośrodku do ukończenia 18 roku życia oraz pięciu skreślonych z ewidencji z powodu ucieczki; według stanu na dzień 21 maja 2021 r.⁴⁸ zatrudnionych było sześciu wychowanków (wszyscy przebywali w Ośrodku do ukończenia 18 roku życia);
- żaden z 24 wychowanków nie był zgłaszany do ubezpieczenia społecznego rolników oraz do ubezpieczenia zdrowotnego w KRUS;
- naukę kontynuowało siedmiu wychowanków, w tym dwóch⁴⁹, którzy przebywali w Ośrodku do ukończenia 18 roku życia oraz pięciu⁵⁰ skreślonych z ewidencji z powodu ucieczki.

(akta kontroli str. 409-412, 413, 414-418)

Według danych uzyskanych z PCPR/ośrodków pomocy społecznej spośród ww. 12 przypadków wychowanków, którzy przebywali w Ośrodku do ukończenia 18. roku życia, trzech realizowało IPU po opuszczeniu Ośrodka, w pozostałych dziewięciu nie zgłosiło się do PCPR/OPS celem realizacji takiego programu⁵¹.

Spośród wychowanków, którzy rozpoczęli realizację programu usamodzielniania, dwóm udzielono pomocy finansowej, natomiast w żadnym przypadku nie dokonano oceny procesu usamodzielniania.

(akta kontroli str. 419-430)

⁴⁷ Do próby 24 wybrano 12 wychowanków, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia oraz 12 wychowanków, którzy zostali skreśleni z ewidencji MOW w wyniku ucieczki lub braku powrotu do Ośrodka z przepustki/urlopu.

⁴⁸ Pismo ZUS nr 992900/4121/11/2021-WOU z 21 maja 2021 r.

⁴⁹ Nauka kontynuowana w liceum ogólnokształcącym.

⁵⁰ Nauka kontynuowana w liceum ogólnokształcącym, technikum oraz placówce kształcenia ustawicznego.

⁵¹ W jednym przypadku z powodu podjęcia pracy zaraz po opuszczeniu MOW.

Z porównania danych z lat 2012-2017 wynikało, że w poprzednim okresie większy odsetek wychowanków zgłaszał się do uprawnionych instytucji celem realizacji IPU. I tak, na 15 wychowanków, których dokumentacja została wybrana do badania, 11 realizowało IPU po opuszczeniu Ośrodka, a czterech pozostałych nie zgłosiło się do PCPR/MOPS. Spośród wychowanków, którzy rozpoczęli realizację programu usamodzielniania, dziewięciu udzielono pomocy finansowej, a w przypadku trzech dokonano oceny procesu usamodzielniania.

(akta kontroli str. 419-430)

2.16. Wniosek sformułowany w wyniku kontroli NIK z 2017 r. (nr P/17/099) w zakresie realizacji przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych został zrealizowany, tj. sporządzano oraz przekazywano do właściwego sądu rodzinnego wnioski o przedłużenie pobytu w Ośrodku, w przypadku każdego z pełnoletnich wychowanków wyrażających chęć pozostania w Ośrodku, z uwagi na kontynuowanie nauki do końca danego roku szkolnego.

(akta kontroli str. 377)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wszystkie objęte szczegółowym badaniem IPE-T nie zostały przygotowane w pełni rzetelnie, gdyż dokumenty te nie zawierały daty ich sporządzenia. Powyższe skutkowało brakiem możliwości weryfikacji, czy IPE-T sporządzono w terminie określonym w rozporządzeniu MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki, tj. do 30 września roku szkolnego, w którym uczeń rozpoczynał od początku roku szkolnego kształcenie w ośrodku albo w terminie do 30 dni od dnia złożenia w Ośrodku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, z uwagi na fakt, że zespół opracowujący IPE-T przygotowuje najpierw wersję roboczą, a następnie dokonuje zapisu w wersji elektronicznej, daty w formularzach omyłkowo nie zostały zamieszczone.

(akta kontroli str. 405-406)

OCENA CZĄSTKOWA

Opracowywane przez zespół specjalistów w Ośrodku IPE-T zawierały wymagane elementy i w każdym przypadku posiadały zindywidualizowany charakter. Pomimo podejmowanych działań resocjalizacyjnych każdego roku dochodziło do kilkudziesięciu ucieczek z Ośrodka lub przeniesień do innego MOW ze względów wychowawczych, jednak liczba ucieczek, jak również wychowanków skreślonych z ich powodu systematycznie zmniejszała się od 2018 r. Zanotowano także systematyczne zmniejszanie się liczby zdarzeń nadzwyczajnych w Ośrodku.

OBSZAR

3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań.

Opis stanu
faktycznego

3.1 Na podstawie analizy dokumentacji 12 wychowanków stwierdzono, że okresowe wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania ucznia, dokonywane przez zespół nauczycieli, wychowawców i specjalistów, prowadzących zajęcia z uczniem, były realizowane co najmniej dwa razy w roku szkolnym zgodnie z przepisem § 6 ust. 9 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki.

(akta kontroli str. 431-432)

3.2 Każda z objętych badaniem wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia zawierała elementy, o których mowa w § 6 ust. 10 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki, tj. indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia dziecka, zakres i charakter wsparcia

ze strony nauczycieli, specjalistów lub pomocy nauczyciela, przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia. Wnioski przedstawione w wielospecjalistycznej ocenie poziomu funkcjonowania ucznia nie stanowiły podstaw do modyfikacji IPE-T w odniesieniu do grupy wychowanków wybranych do badania. Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, brak modyfikacji IPE-T wynikał z krótkiego okresu przebywania wychowanków w MOW.

(akta kontroli str. 407-408, 431-432)

3.3. Zgodnie z § 28 pkt 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, w ośrodku dwa razy w ciągu roku przeprowadzano badanie poziomu bezpieczeństwa wychowanków. Ponadto, w każdym przypadku ucieczki wychowanka, w MOW przeprowadzane było badanie przyczyn takiego zdarzenia.

(akta kontroli str. 407-408)

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora MOW, wszystkie oceny efektów podejmowanych działań odnosiły się do sfery dydaktycznej wychowawczej i opiekuńczej. Zarówno wnioski z badań poziomu bezpieczeństwa, jak również ewaluacji wewnętrznej były ze sobą spójne. Dotyczyły one: a/ podejmowania działań adekwatnych do rozpoznawanych potrzeb uczniów i specyfiki środowiska, nacisku na wzmacnianie pozytywnych zachowań uczniów; analizowania efektów tych działań i w razie potrzeby ich modyfikacji; b/ indywidualizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego, co ma wpływ na wzrost motywacji uczniów i poprawę ich sytuacji szkolnej oraz uzyskanie sukcesów na miarę ich możliwości; c/ wzmocnienia działań monitorujących poprawność relacji rówieśniczych wśród wychowanków oraz zwiększania nadzoru wychowawczego nad relacjami rówieśniczymi, szczególnie w trakcie procesu adaptacyjnego; d/ niezwłocznego reagowania wychowawczego i prowadzenia postępowań naprawczych na zdiagnozowane sytuacje konfliktowe wśród wychowanków oraz zaobserwowane trudności w nawiązywaniu prawidłowych relacji, szczególnie wśród nowo doprowadzonych wychowanków; e/ cyklicznego monitorowania zgodności kart odzieżowych wychowanka oraz złożonych do depozytu wartościowych rzeczy osobistych wychowanka ze stanem rzeczywistym.

W ocenie Dyrektora MOW, na przestrzeni lat 2018 do 2021 poziom bezpieczeństwa wychowanków systematycznie wzrastał, co potwierdzają wyniki ankiet oraz zmniejsza się liczba zdarzeń nadzwyczajnych i ucieczek. Wnioski z poziomu bezpieczeństwa ewaluacji i nadzoru pedagogicznego mogą się powtarzać, co wynika z dużej rotacji wychowanków MOW.

(akta kontroli str. 407-408, 491-492)

3.4. Jak poinformował Dyrektor MOW, oceny efektów podejmowanych działań i wyniki badań poziomu bezpieczeństwa wychowanków stanowiły podstawę do ewaluacji działań Ośrodka. Wnioski te były przedstawiane na Radach Pedagogicznych MOW i dotyczyły m.in.: a/ prowadzenia dokumentacji pedagogicznej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego oraz cyklicznego kontrolowania dokumentacji przebiegu nauczania, b/ właściwego realizowania przez nauczycieli podstawy programowej kształcenia ogólnego, stosowania różnych metod pracy, w tym aktywizujących, wykorzystywania na zajęciach technik multimedialnych; c/ kontynuowania działań zmierzających do poprawy efektywności nauczania (indywidualizacja w pracy na lekcji oraz przy planowaniu zadań domowych, poszukiwanie najbardziej efektywnych metod i form pracy w konkretnym zespole klasowym, przestrzeganie zasad wewnątrzszkolnego oceniania); d/ respektowania postanowień oraz dostosowania do zaleceń Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej; e/ zapewnienia uczniom bezpieczeństwa w czasie pobytu w szkole, przestrzegania zasad właściwego dyżurowania podczas przerw międzylekcyjnych i właściwej opieki podczas lekcji i innych zajęć.

(akta kontroli str. 407-408, 491-492)

3.5. W zakresie dysponowania informacją o ewentualnym zgłoszeniu się wychowanka do PCPR, MOPR lub MOPS w celu realizowania IPU, Dyrektor MOW poinformował, że wychowawcy MOW są w stałym kontakcie z pedagogiem i psychologiem oraz doradcą zawodowym, którzy odpowiadają za monitorowanie realizacji IPU. Wychowanek, dla którego pracownik MOW (pedagog szkolny) był opiekunem usamodzielnienia, po opuszczeniu MOW nie zgłosił się właściwego dla miejsca zamieszkania MOPS celem realizacji IPU. Nowy opiekun usamodzielnienia nie został wskazany.

(akta kontroli str. 407-408, 428)

3.6. Jak wyjaśnił Dyrektor MOW, pracownicy MOW nie mają możliwości pozyskania informacji o losach byłych wychowanków. Częściowo takie informacje uzyskiwane były za pośrednictwem kontaktów telefonicznych/mailowych lub spotkań i odwiedzin byłych wychowanków. Informacje te były rejestrowane w Księdze ewidencji prowadzonego przez MOW poradnictwa, doradztwa i wspomaganie w sytuacjach trudnych absolwentów i ich rodzin.

(akta kontroli str. 407-408, 431-432)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W każdym przypadku wychowanka objętego próbą kontrolną NIK, sporządzano wielospecjalistyczne oceny poziomu jego funkcjonowania. Dokonywano też badania poziomu bezpieczeństwa wychowanków. Nie prowadzono natomiast monitoringu losów byłych wychowanków, w celu oceny skuteczności procesu resocjalizacji. Niewielka wiedza w tym zakresie ograniczała możliwość wykorzystania dotychczasowych doświadczeń w pracy z wychowankami, skierowanej na podniesienie skuteczności procesu wychowania i edukacji.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie rzetelnego przygotowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, poprzez zamieszczanie na tych dokumentach daty ich sporządzenia.
2. Wyposażenie pokoi mieszkalnych w szafy ubraniowe.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 1 lipca 2021 r.

Kontroler

Grażyna Powęska
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

DYREKTOR
z.ub.
.....
J. Madej
Wicedyrektor
Delegatury NIK w Opolu